

Energidepartementet
Sokkeldirektoratet
Havindustritilsynet

**SYSSELMESTEREN
PÅ SVALBARD**

Vår dato:
23.04.2025

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)
24/03312-2

Høringssvar - forslag til forskrifter under havbunnsmineralloven

Syssemesteren på Svalbard viser til Energidepartementets brev av 05.02.25 med vedlegg, Sokkeldirektoratets brev av 05.02.25 med vedlegg, og Havindustritilsynets brev av 12.02.25 med vedlegg.

Syssemesteren har vurdert de aktuelle dokumentene, og finner det nødvendig å komme med et høringssvar som berører både havbunnsmineralloven og samtlige forskrifter til loven. Et felles høringssvar går følgelig ut til Energidepartementet, Sokkeldirektoratet og Havindustritilsynet.

Syssemesteren har følgende merknader til høringene:

Havbunnsmineralloven er gitt anvendelse for Svalbards territorialfarvann, og det samme er foreslått for forskriftene under loven. Etter vårt syn er det ikke - i tilstrekkelig grad - vurdert hva dette faktisk innebærer; verken rettslig eller med hensyn til de politiske målsettingene for Svalbard.

For å sikre klarhet og sammenheng med både miljøregelverk og politiske målsettinger, mener Syssemesteren at det må fremgå eksplisitt av lovtekst med tilhørende forskrifter at det ikke kan åpnes opp for undersøkelse og utvinning av mineralforekomster på havbunnen, og grunnen under denne, på Svalbard med tilhørende territorialfarvann.

Vi vil i det følgende utdype vårt syn:

1. For det første harmonerer det aktuelle havbunnsmineralregelverket dårlig med ufravikelig lovgivning som allerede gjelder for Svalbard, og som har sitt utspring i våre internasjonale forpliktelser.

Deler av de geografiske områdene som loven og forskriftene gjelder for, er underlagt et strengt miljøregelverk som forvaltes av Syssemesteren på Svalbard. Dette regelverket har som formål å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskap, flora, fauna og kulturminner jf. svalbardmiljøloven § 1.

I forarbeidene til havbunnsmineralloven legges det til grunn at det *ikke vil bli åpnet for mineralundersøkelser og utvinning i de deler av territorialfarvannet ved Svalbard som ikke er verneområder* jf. prp. 106 L (2017-2018) punkt 3.4.12. Sysselmesteren vil bemerke at slike begrensinger allerede følger av svalbardmiljøloven med tilhørende forskrifter, og at en tillatelse til mineralvirksomhet etter havbunnsmineralloven i disse områdene uansett ville komme i konflikt med miljøregelverket på Svalbard.

I de store verneområdene fra 1973, vernet ved forskrift av 4. april 2014 nr. 377, er det ikke tillatt å søke etter mineraler og bergarter. Utenfor verneområdene må all virksomhet på havbunnen være i tråd med svalbardmiljøloven, som blant annet stiller krav om tillatelse for alle typer tekniske inngrep, samt krav om konsekvensutredning av alle inngrep som kan antas å ha mer enn ubetydelige virkninger på naturmiljøet.

Slik vi vurderer det, er det aktuelle regelverket egnet til å bidra til klarhet på et område hvor rettstilstanden er klar. Vi anser det ikke som tilstrekkelig at det er tatt et forbehold om at det ikke vil åpnes opp for mineralundersøkelser og utvinning i territorialfarvannet ved Svalbard i forarbeidene til havbunnsmineralloven.

2. Den sikkerhetspolitiske situasjonen, både globalt og i våre nærområder, er preget av et større alvor og en større uforutsigbarhet enn da havbunnsmineralloven ble iverksatt, og det bør ikke foreligge tvil om at forvaltningen av Svalbard følger stø kurs.

Gjennom Svalbardtraktaten er Norge forpliktet til en rekke vilkår som skal oppfylles i forvaltningen av Svalbard, blant annet når det gjelder likebehandling av borgere og selskaper fra alle land som har sluttet seg til avtalen. Det vises spesielt til Svalbardtraktaten artikkel 3 første og annet ledd der det fremgår at:

«Alle de høie kontraherende parters undersåtter skal i farvannene, fjordene og havnene innen de områder som er nevnt i artikkel 1 ha like rett til adgang og ophold – uten hensyn til grunn eller formål; de skal der kunne drive uhindret allslags maritim-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet på fullstendig like fot, forutsatt at de retter sig efter de stedlige lover og forskrifter.

De skal ha samme like adgang til å drive og utnytte alle maritime, industri-, bergverks- og handelsforetagender både til lands og i de territoriale farvann, uten at noget monopol i nogen henseende eller til fordel for noget foretagende skal kunne innføres.»

I henhold til traktaten ligger det også til Norge å *håndheve, treffe eller fastsette passende forholdsregler til å sikre bevarelsen av, og – om nødvendig - gjenopprettelsen av dyre- og plantelivet* på Svalbard og i dets territorialfarvann jf. artikkel 2.

Regjeringen legger jevnlig frem meldinger til Stortinget som gjennomgår alle sider ved forvaltningen av Svalbard (svalbardmeldinger) for å legge grunnlaget for en stabil og forutsigbar forvaltning. Meldingene signaliserer regjeringens mål og ambisjoner for forvaltningen av Svalbard, og har bred politisk oppslutning. I en tid preget av store endringer, ligger de politiske målene for forvaltningen av Svalbard fast - herunder bevaring av ro og stabilitet i området, samt bevaring av områdets særegne villmarksnatur.

Av hensyn til det ovennevnte ber vi følgelig om at det blir gjort en ny vurdering av regelverkets rekkevidde, og særlig behovet for å innta en lovbestemmelse som sier at det ikke kan åpnes for undersøkelse og utvinning av mineralforekomster på havbunnen, og grunnen under denne, på Svalbard med tilhørende territorialfarvann.

Med hilsen

Lars Fause
sysselmester

Vigdis Lystrup
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Mottakere:
Sokkeldirektoratet
Energidepartementet
Havindustritilsynet